

Niemiecki ma klasę Deutsch hat Klasse

GOETHE
INSTITUT

O broszurze

Projekt „Niemiecki ma klasę” ma charakter kompleksowy. Niniejsza broszura obrazuje jedynie główne aspekty programowe tego przedsięwzięcia. Wszystkich zainteresowanych projektem zapraszamy do kontaktu i odwiedzenia naszej strony internetowej:

www.goethe.de/polska/nmk

Zu dieser Broschüre

Das Projekt „Deutsch hat Klasse“ hat einen komplexen Charakter. Die vorliegende Broschüre bildet nur die wichtigsten Schwerpunkte des Projekts ab. Alle Interessierten sind eingeladen, mit uns Kontakt aufzunehmen und die Internetseite unseres Projekts zu besuchen:

www.goethe.de/polen/dhk

Ewa Dorota Ostaszewska
Koordinatorin des Projekts
Projektleiterin

Niemiecki ma klasę

Aranżacja przestrzeni do nauki i partycypacja na lekcjach języka niemieckiego.

Projekt Goethe-Institut w Warszawie

Deutsch hat Klasse

Lernraumgestaltung und Partizipation im Deutschunterricht.

Ein Projekt des Goethe-Instituts Warschau

Spis treści

Wstęp	6
Projekt	8
Konkurs	10
Kształtowanie przestrzeni w klasie	14
• Optymalna klasa.....	16
• Ustawienie ławek.....	22
• Zagospodarowanie ścian.....	28
Partycypacja	34
• Dobrowolne angażowanie się na rzecz innych.....	36
• Udział w podejmowaniu decyzji.....	42
• Wspólna odpowiedzialność.....	46
Nauka języka niemieckiego	50
• Niemiecki w akcji.....	52
• Nauka z plakatami.....	56
• Nauka poprzez „zanurzenie się” w języku.....	62
Efekty konkursu	68
Konferencje, seminaria, podróże studyjne	76
Wyróżnienie	80
Liczby i fakty	82

Inhalt

Vorwort	7
Das Projekt	9
Der Wettbewerb	11
Klassenraumgestaltung	15
• Das optimale Klassenzimmer.....	17
• Anordnung der Tische.....	23
• Gestaltung der Wandflächen.....	29
Partizipation	35
• Freiwilliges Engagement.....	37
• Teilhabe an Entscheidungen.....	42
• Gemeinsame Verantwortung.....	47
Deutschlernen im Projekt	51
• Deutsch in Aktion.....	53
• Deutschlernen mit Lernplakaten.....	57
• Eintauchen in die Sprache.....	63
Nachhaltigkeit	69
Konferenzen, Seminare, Studienreisen	77
Auszeichnung	81
Zahlen und Fakten	83

Wstęp

Jesienią 2014 roku projekt „Niemiecki ma klasę” został zainicjowany podczas dużej konferencji w Warszawie. Zdaliśmy sobie wówczas sprawę, że kształtowanie przestrzeni do nauki i architektura szkolna to bardzo aktualne tematy. Szkoła formuje młodych ludzi i jest najważniejszym z miejsc, w których się uczą. Dlatego tak istotne są związane z nią pozytywne doświadczenia. W szkole powinna panować przyjazna atmosfera, pełna wzajemnego szacunku. Ma ona umożliwić uczniom wpływ na kształt tej przestrzeni i udział w podejmowaniu decyzji. To wszystko – a więc przeobrażanie sal lekcyjnych i wspólne działania na rzecz tych zmian – uwzględniliśmy w projekcie „Niemiecki ma klasę”. Podczas gry dydaktycznej „Klasa z klasą” uczniowie mogą ćwiczyć przyjmowanie różnych punktów widzenia i współdecydowanie. Nauczycielom oferujemy warsztaty oraz materiały nt. kształtowania przestrzeni edukacyjnej i partycypacyjnych form nauczania. Dyrektorów tych szkół, które zakwalifikowały się do finału projektu, zapraszamy natomiast do udziału w podróży studyjnej. Podczas niej poznają innowacyjne niemieckie szkoły działające w oparciu o partycypację.

Co zaś projekt „Niemiecki ma klasę” ma wspólnego z językiem niemieckim? Sala do nauki języka niemieckiego jest załączkiem przyszłych zmian w szkole. Podczas prac nad przekształcaniem tej klasy uczniowie decydują, których zdjęć, słów czy symboli odnoszących się do kultury niemieckiej chcą użyć. Nadsyłana dokumentacja również jest przygotowywana przez uczestników w języku niemieckim. Przy okazji uczą się oni szeregu nowych niemieckich słów, zdań i zwrotów. Poznają „w działaniu” zasady gramatyki i potrafią je później stosować!

Bardzo nas cieszy pozytywny odzew, z którym spotyka się projekt „Niemiecki ma klasę” – tym bardziej, że udział w konkursie wymaga wiele siły, wytrwałości, a czasem nawet odwagi. Zazwyczaj przeważa jednak satysfakcja wynikająca ze wspólnego osiągnięcia celu. Dziękujemy zarówno byłym uczestnikom przedsięwzięcia, jak i wszystkim, którzy wezmą w nim udział w przyszłości.

Ulrike Würz
Zastępca Dyrektora Goethe-Institut w Warszawie
Dyrektor Działu Językowego

Vorwort

Als „Deutsch hat Klasse“ im Herbst 2014 mit einer großen Konferenz in Warschau startete, wurde uns bewusst, wie sehr wir mit dem Thema der Lernraumgestaltung und der Schularchitektur den Nerv der Zeit treffen. Die Schule prägt junge Menschen: Sie ist ihr wichtigster Lernort. Daher sind positive Erfahrungen in der Schule so wichtig. Die Schule soll ein Ort mit freundlicher und respektvoller Atmosphäre sein. Sie soll Mitgestaltung und Teilhabe ermöglichen. Das alles haben wir bei „Deutsch hat Klasse“ berücksichtigt: die Umgestaltung der Klassenräume und den Prozess der gemeinsamen Umgestaltung. Die Schülerinnen und Schüler können in dem Planspiel „Klasse mit Klasse“ üben, unterschiedliche Sichtweisen einzunehmen und gemeinsame Entscheidungen zu treffen. Wir unterstützen die Lehrenden mit Workshops und Materialien zur Lernraumgestaltung und zu partizipativen Unterrichtsformaten. Die Schulleiter der Finalklassen werden von uns eingeladen, bei einer Besucherreise deutsche Schulen kennenzulernen, die innovativ und partizipativ arbeiten.

Und was hat „Deutsch hat Klasse“ nun mit der Fremdsprache Deutsch zu tun? Die Deutschklasse ist die Keimzelle in der Schule. Bei der Umgestaltung ihres Raums entscheiden die Schüler selber, welche Bilder, Wörter und Symbole, die für Deutschland und seine Kultur stehen, sie verwenden wollen. Auch die Dokumentation, die die Schüler einreichen, wird auf Deutsch verfasst. Ganz nebenbei lernen sie eine Fülle neuer deutscher Wörter, Sätze und Wendungen, aber auch handlungsbezogene Grammatik kennen – und vor allem anwenden!

Wir freuen uns sehr über die positive Resonanz, die „Deutsch hat Klasse“ erfährt, umso mehr, als es viel Kraft, Ausdauer und zuweilen auch Mut bedeutet, am Wettbewerb teilzunehmen. Der Erfolg, etwas gemeinsam erreicht zu haben, überwiegt in den meisten Fällen! Unser Dank gilt all denen, die bereits mitgemacht haben, wie auch denen, die noch mitmachen werden.

Ulrike Würz
Stellvertretende Leiterin des Goethe-Instituts Warschau
Leiterin der Spracharbeit

Projekt

Przestrzeń, w której przebywamy, wpływa na nasze samopoczucie i zachowania. Jak to stwierdzenie odnosi się do sali lekcyjnej? Czy sposób aranżacji przestrzeni może ułatwiać lub utrudniać uczenie się i nauczanie? Jak wykorzystać potencjał klasy, by stała się ona „trzecim pedagogiem” na lekcjach języka niemieckiego (po nauczycielu i rówieśnikach)? Wraz z uczniami, nauczycielami i ekspertami reprezentującymi różne dziedziny poszukujemy odpowiedzi na te pytania.

Szkoła jest najważniejszym po domu rodzinnym miejscem w życiu ucznia. Jest wspólną przestrzenią uczniów i nauczycieli. Czy można więc pominąć ich, gdy wprowadza się zmiany w sali lekcyjnej? W projekcie „Niemiecki ma klasę” zachęcamy do realizacji przedsięwzięcia zgodnie z **zasadami partycypacji**. Głos uczniów i ich zaangażowanie odgrywają tu kluczową rolę. **„Współpraca, współdecydowanie, współodpowiedzialność”** – to motto tego projektu.

Młodzi uczestnicy projektu, inaczej niż zwykle, **uczą się języka niemieckiego** nie tylko „na przyszłość”, ale przede wszystkim po to, by „tu i teraz” wyrażać swoje poglądy, by poszukiwać kompromisu i podejmować decyzje.

Dydaktyka konstruktywistyczna

Podejście działania do nauczania języków obcych

Edukacja dla demokracji

Das Projekt

Der Raum, in dem wir uns aufhalten, beeinflusst unser Verhalten und Wohlbefinden. Doch inwieweit trifft diese Aussage auf einen Klassenraum zu? Wie kann die Gestaltung eines Lernraums das Lehren und Lernen fördern? Wie kann man das Potenzial eines Klassenraums nutzen, damit er nach dem Lehrer und den Mitschülern zum „dritten Pädagogen“ wird? Zusammen mit Schülern, Lehrern und Experten aus verschiedenen Bereichen suchen wir Antworten auf diese Fragen.

Nach dem Elternhaus ist die Schule der wichtigste Ort im Leben eines Schülers. Sie ist ein gemeinsamer Raum von Lernenden und Lehrenden. Sollte man sie also bei Veränderungen im Klassenraum nicht mit einbeziehen? Im Projekt „Deutsch hat Klasse“ regen wir die Teilnehmer zu einer **partizipativen Projektgestaltung** an. Die Meinung der Schüler und ihr Engagement spielen hier eine entscheidende Rolle. **„Mitdenken, mitentscheiden, mitmachen“** ist das Motto des Projekts.

Auch das Deutschlernen hat einen anderen Charakter. Hier lernen die Schüler nicht nur „für die Zukunft“, sondern vor allem, um „hier und jetzt“ ihre Meinung zu äußern, Kompromisse zu finden und Entscheidungen zu treffen.

Konstruktivistische Didaktik

Handlungsorientierter Ansatz

Demokratiepädagogik

Byłam zaskoczona, że uczniowie postanowili tak wiele zmienić. Do tej pory myślałam, że wszystko jest optymalnie.

– Nauczycielka

Konkurs

Przestrzenie szkolne są zwykle projektowane i urządzone przez dorosłych. Czy słusznie? Czy „dorosła” wizja sali lekcyjnej wspierającej naukę różni się od wizji uczniów – głównych użytkowników owej przestrzeni? Aby odnaleźć odpowiedzi na te pytania, zaprosiliśmy nauczycieli i uczniów szkół w Polsce do udziału w konkursie „Niemiecki ma klasę”. Polega on na wspólnym dokonywaniu zmian w zakresie aranżacji przestrzeni w klasie, w której odbywają się lekcje języka niemieckiego.

Uważam, że konkurs stał się bodźcem do podjęcia działań, które wcześniej były w naszym mniemaniu niemożliwe do zrealizowania.

– Nauczycielka

Ich war überrascht, wie viel die Schüler im Klassenraum verändern wollten. Bis dahin dachte ich, alles sei optimal.

– Lehrerin

Der Wettbewerb

Die Schulräume werden üblicherweise nur von Erwachsenen gestaltet. Aber zu Recht? Deckt sich ihre Vorstellung von einem das Lernen fördernden Klassenraum mit der der Schüler als den hauptsächlichen Nutzern dieser Räume? Um Antworten auf diese Fragen zu finden, haben wir Lehrende und Lernende an Schulen in Polen zur Teilnahme am Wettbewerb „Deutsch hat Klasse“ eingeladen. Der Wettbewerb beruht auf der gemeinsamen Umgestaltung des Klassenraums, in dem der Deutschunterricht stattfindet.

Ich denke, der Wettbewerb war ein Anreiz, Dinge in Angriff zu nehmen, deren Realisierung wir früher für unmöglich gehalten hätten.

– Lehrerin

Kształtowanie przestrzeni w klasie

Klasa to miejsce, w którym nauczyciele i uczniowie spędzają większą część dnia. To przestrzeń nauki, ale nie tylko. To tutaj nawiązuje się przyjaźnie, dyskutuje się, podejmuje decyzje. Sala lekcyjna jest czymś więcej niż tylko miejscem przekazywania wiedzy. Jak krajobraz mówi wiele o życiu mieszkańców danego terenu, tak wygląd klasy świadczy o tym, co dzieje się w niej podczas lekcji: jak odbywa się nauka, jakie są relacje między uczniami i nauczycielem.

Atmosfera w klasie

Psychologia barw

Przestrzeń jako potencjał ruchowy i poznawczy

Relacje

Kultura docelowa

Klassenraumgestaltung

Im Klassenraum verbringen Lehrer und Schüler einen Großteil ihres Tages. Dort wird gelernt und gelehrt, aber auch gelebt, Freundschaften gepflegt, gestritten, diskutiert, Entscheidungen getroffen. Ein Klassenraum ist viel mehr als ein Ort der Wissensvermittlung. Und so wie eine Landschaft viel über das Leben der Bewohner einer Region aussagt, so lässt sich an der äußeren Erscheinung eines Klassenraums ablesen, was in ihm während des Unterrichts vor sich geht: wie das Lernen organisiert ist und wie sich die Beziehungen zwischen den Lernenden und dem Lehrer gestalten.

Atmosphäre des Klassenraums

Psychologie der Farben

Physische und geistige Bewegungsspielräume

Beziehungen

Zielkultur

W nowej klasie czujemy się dużo lepiej niż w pozostałych klasach i tu naprawdę chce się uczyć.

– Uczennica

Im neuen Klassenraum fühlen wir uns viel besser als in anderen Klassenzimmern und haben hier wirklich Lust zu lernen.

– Schülerin

Optymalna klasa

Praca w miłym otoczeniu, stwarzającym klimat do nauki, sprawia większą przyjemność.

– Nauczycielka

Optymalna klasa do nauki języka niemieckiego to pomieszczenie:

- w którym wszyscy – uczniowie i nauczyciel – czują się dobrze i bezpiecznie,
- które zachęca do komunikacji i dodaje do niej odwagi,
- które stymuluje do nauki,
- które daje możliwość jej urozmaicenia,
- które spełnia odpowiednie wymogi zdrowotne.

Das optimale Klassenzimmer

Die Arbeit in einer angenehmen Umgebung, die eine gute Lernatmosphäre schafft, macht viel mehr Spaß.

– Lehrerin

Das optimale Klassenzimmer für den Deutschunterricht ist ein Raum,

- in dem sich Lehrende und Lernende wohl und sicher fühlen,
- der zum Kommunizieren anregt und ermutigt,
- der eine stimulierende Lernumgebung bietet,
- der Abwechslung ermöglicht,
- der den Anforderungen an ein gesundes Lernumfeld genügt.

**Nauka zgodnie
z upodobaniami
Indywidualne
Lernmöglichkeiten**

**Pozytywna
atmosfera nauki
Positive
Lernatmosphäre**

Nasza klasa stała się teraz miejscem, z którego nie chce się wyjść.

- Uczeń

Unser Klassenzimmer ist jetzt ein Ort, von dem man gar nicht mehr weg will.

- Schüler

Od kiedy przestawiamy ławki, nasze lekcje są ciekawsze.

- Uczennica

Seitdem wir die Tische umstellen, ist unser Unterricht interessanter geworden.

- Schülerin

Ustawienie ławek

Stał się cud - dzięki projektowi w mojej szkole wolno przestawiać ławki.

- Nauczycielka

Podczas zajęć z języka niemieckiego sala lekcyjna powinna pełnić różne funkcje: może być centrum komunikacyjnym, placem treningowym, zaciszną biblioteką, miejscem pracy twórczej, a czasem - centrum egzaminacyjnym. Dlatego też musi się ona zmieniać. Ustawienie ławek powinno być zawsze dopasowane do czynności wykonywanych podczas lekcji.

Anordnung der Tische

Ein Wunder ist geschehen - dank dem Projekt darf man jetzt in unserer Schule die Schülertische umstellen.

- Lehrerin

Im Deutschunterricht sollte der Klassenraum vielfältige Funktionen erfüllen. Er kann Kommunikationszentrum, Trainingsplatz, gemütliche Bibliothek, Ort kreativen Schaffens und manchmal auch Prüfungsort sein. Deshalb muss er sich verändern können. Die Anordnung der Tische und Stühle sollte immer an die jeweilige Unterrichtsaktivität angepasst sein.

**Ustawienie
w wyspy do pracy
w grupach
Inseln zur
Gruppenarbeit**

**Samodzielna praca
w skupieniu
Konzentrierte
Einzelarbeit**

**Prezentowanie
w klasie
Präsentieren
in der Klasse**

Uczniowie zaskakują mnie tym, czego teraz uczą się ze ścian.

– Nauczycielka

Ich bin überrascht, was die Schüler jetzt alles von den Wänden lernen.

– Lehrerin

Zagospodarowanie ścian

Chętnie przychodzę na niemiecki, od kiedy zmieniliśmy kolor ścian.

– Uczeń

Jakie kolory zachęcają do komunikowania się? Czy ściany mogą mówić? Jak można wykorzystać powierzchnie ścian, aby motywować uczniów do nauki, pogłębiać rozumienie przez nich określonych treści, ułatwić im powtarzanie materiału oraz odkrywanie tajemnic języka i kultury? W zagospodarowaniu ścian i w doborze ich kolorów kryje się ogromny potencjał dydaktyczny.

Gestaltung der Wandflächen

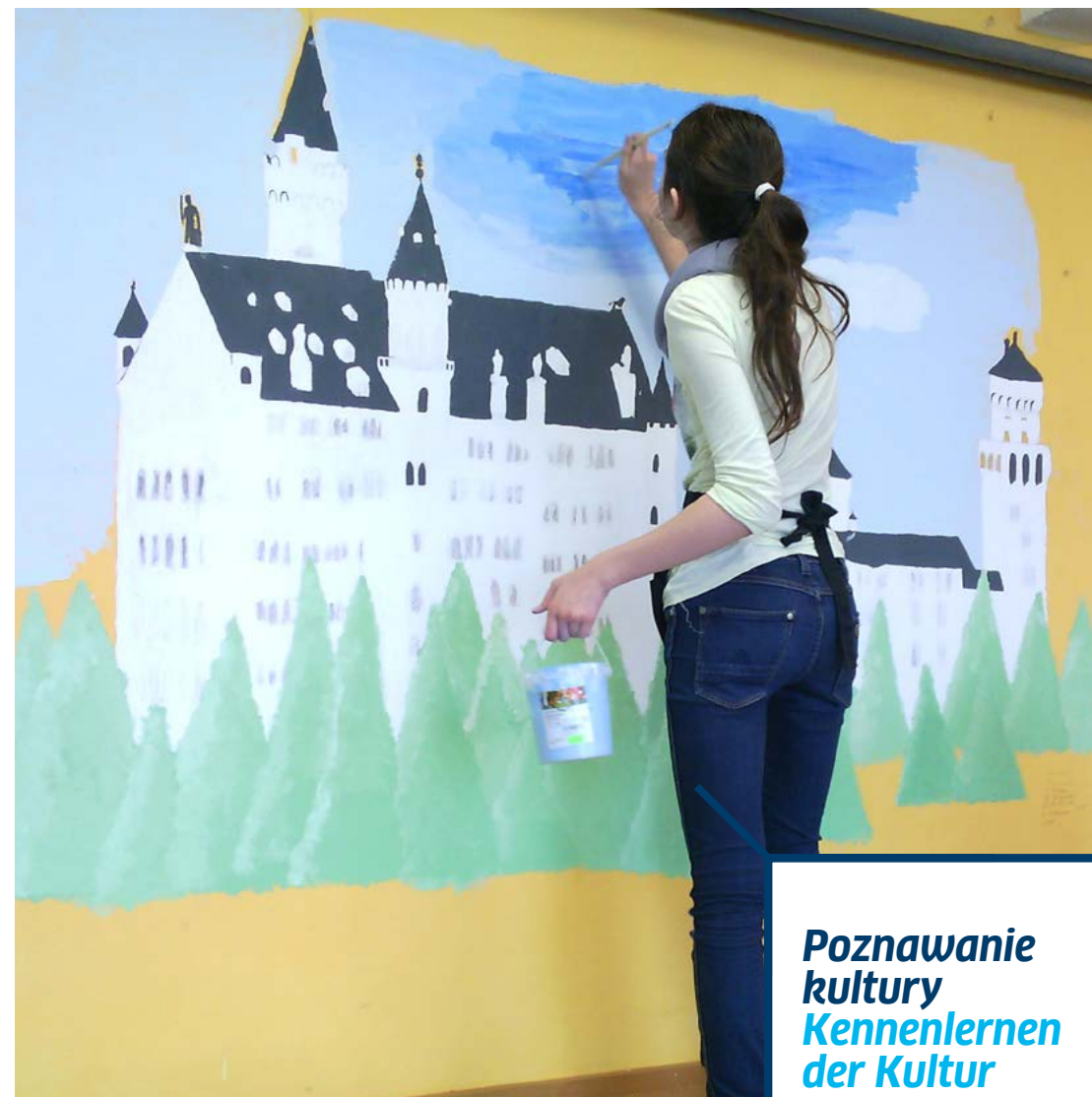
Seitdem wir die Farben der Wände geändert haben, komme ich gerne zum Deutschunterricht.

– Schüler

Welche Farben regen zum Kommunizieren an? Wie bringt man Wände im Klassenzimmer zum Sprechen? Welche Möglichkeiten eröffnen uns die Wandflächen, um die Motivation zum Lernen zu steigern, ein tieferes Verständnis zu erreichen, Dinge zu wiederholen und zu entdecken? In der Gestaltung der Wände und der Wirkung ihrer Farben steckt ein großes didaktisches Potenzial.

Zachęta do komunikacji
Anregung zur Kommunikation

Poznawanie kultury
Kennenlernen der Kultur

Dowiaduję się wiele o Niemczech po prostu ze ścian.
 - Uczennica

Vieles über Deutschland erfahre ich einfach von den Wänden.
 - Schülerin

Partycypacja

Nauczanie społeczne

Podejście autonomizujące

Edukacja dla demokracji

Wspólna troska o najbliższe otoczenie, dostrzeganie jego problemów, angażowanie się w ich rozwiązywanie, współdecydowanie i wspólne ponoszenie odpowiedzialności za podjęte decyzje – to zadania nie tylko dla dorosłych. Także uczniom należy umożliwić próbę ich wykonania. Udział w projekcie jest dobrą okazją do zbierania doświadczeń w tej dziedzinie. Aby dobrze zrozumieć ideę partycypacji, potrzeba treningu!

Partizipation

Soziales Lernen

Autonomes Lernen

Demokratiepädagogik

Sich um sein direktes Umfeld zu kümmern, dessen Probleme wahrzunehmen, sich für deren Lösung einzusetzen, mitzuentcheiden und gemeinsam Verantwortung für getroffene Entscheidungen zu übernehmen – das alles sind nicht nur Aufgaben für Erwachsene. Auch Schüler sollen Teilhabe erleben. Die Teilnahme an dem Projekt ist eine gute Gelegenheit, Erfahrungen auf diesem Gebiet zu sammeln. Um das Wesen der Partizipation zu begreifen, bedarf es der Übung!

**Projekt pokazał, ile jesteśmy
w stanie zrobić jako cała klasa.**

– Uczeń

**Das Projekt hat mir gezeigt, was
wir als Klasse gemeinsam schaffen können.**

– Schüler

Dobrowolne angażowanie się na rzecz innych

Dobrowolne angażowanie się uczniów w działania na rzecz ich społeczności lokalnych jest szczególnie ważne z pedagogicznego punktu widzenia. Podczas realizacji zaplanowanych działań uczniowie doświadczają własnej sprawczości, odkrywają siłę pracy w zespole oraz przekonują się o wartości i sensie podjętego wysiłku. Także z tego powodu uczestnicy projektu „Niemiecki ma klasę” spędzają często weekendy i ferie w szkole – na spotkaniach zespołu konkursowego.

*Mam dużą satysfakcję, że
mogłem przyczynić się do
zmian w mojej szkole.*

– Uczeń

Freiwilliges Engagement

Freiwilliges Engagement von Schülern für ihr lokales Umfeld ist aus pädagogischer Sicht besonders wichtig. Bei der Projektdurchführung erleben Schüler, dass sie selber etwas bewirken können, entdecken, was man als Gruppe erreichen kann, und begreifen den Sinn und Wert freiwilliger Arbeit. Dies ist sicherlich einer der Gründe dafür, dass Teilnehmer des Wettbewerbs „Deutsch hat Klasse“ oft auch Wochenenden und Ferientage in der Schule verbringen – bei Treffen ihres Teams.

*Es war für mich sehr befriedigend,
dass ich zu Veränderungen
in meiner Schule beitragen konnte.*

– Schüler

**Urządzanie kącika
wypoczynkowego
Gestaltung einer
Erholungsecke**

**Projekt zachęcił mnie do działania
i zmian w szkole.**

- Uczennica

**Das Projekt hat mich dazu moti-
viert, aktiv zu werden und mich
an Veränderungen in der Schule
zu beteiligen.**

- Schülerin

Teraz to moja klasa, bo mogłam o niej decydować.

– Uczennica

Udział w podejmowaniu decyzji

Uczniowie są przyzwyczajeni do tego, że decyzje w szkole podejmują wyłącznie dorośli. Wielu uczniów nawet nie wie, że mogą na nie wpływać. W naszym projekcie często po raz pierwszy przekonują się o tym, że ich zdanie może się liczyć. Jakie pomysły wybrać do realizacji? Na co przeznaczyć wspólnie zarobione pieniądze? Uzgodnienie decyzji, która zadowoli wszystkich, nie jest łatwe. Prezentowanie własnego zdania, rzeczowe przekonywanie innych, dochodzenie do konsensusu – to wszystko bywa dla członków zespołów konkursowych prawdziwym wyzwaniem.

Das ist jetzt mein Klassenzimmer, weil ich über seine Gestaltung mitentscheiden konnte.

– Schülerin

Teilhabe an Entscheidungen

Schüler sind es gewohnt, dass Entscheidungen in der Schule ausschließlich von Erwachsenen getroffen werden. Viele von ihnen wissen nicht einmal, dass sie solche Entscheidungen beeinflussen können. In unserem Projekt merken viele Schüler zum ersten Mal, dass ihre Meinung zählen kann. Welche Ideen sollen verwirklicht werden? Wofür soll das gemeinsam verdiente Geld ausgegeben werden? Es ist nicht einfach, eine Lösung zu finden, die alle zufriedenstellt. Die eigene Meinung zu äußern, sachlich zu argumentieren, sich auf eine Lösung zu einigen – all das kann für die Teammitglieder eine echte Herausforderung sein.

Dotychczas zawsze ja decydowałam o wyglądzie klasy. Nowa sytuacja nie była dla mnie łatwa, ale dziś klasa jest zupełnie inna, ładniejsza.

– Nauczycielka

Nauczyłam się, że nie zawsze mam rację.

– Uczennica

Vorher hatte immer ich selbst über die Gestaltung des Klassenzimmers entschieden. Die neue Situation war für mich nicht einfach, aber das Klassenzimmer ist jetzt ganz anders, viel schöner.

– Lehrerin

Ich habe gelernt, dass ich nicht immer Recht habe.

– Schülerin

**Trening partycypacji
podczas gry „Klasa
z klasą“
Partizipationstrai-
ning beim Planspiel
„Klasse mit Klasse“**

***Teraz sami dbamy o naszą klasę
i pilnujemy, żeby nic się nie
zniszczyło.***

– Uczeń

Wspólna odpowiedzialność

Na różnych etapach projektu odpowiedzialność nabiera nowego znaczenia. Trzeba dotrzymać zaplanowanych terminów i móc wzajemnie polegać na sobie, aby przedsięwzięcie się udało. Choć członkowie zespołów mają w trakcie realizacji projektu różne poglądy, to po ostatecznym wprowadzeniu zmian w aranżacji sali wszyscy wspólnie odpowiadają za efekt końcowy. Uczestnicy muszą umieć uzasadnić swoje decyzje wobec innych uczniów, rodziców, nauczycieli, szkolnych gości, a także jury konkursowego. Odpowiedzialność uczniów za nowy wystrój klasy nie kończy się na samym udziale w konkursie – to przecież ich wspólne dzieło!

***Jestem dumna z efektów
naszej pracy.***

– Uczennica

***Jetzt kümmern wir uns selber um unser Klassen-
zimmer und passen auf, dass nichts kaputtgeht.***

– Schüler

Gemeinsame Verantwortung

In den verschiedenen Projektphasen bekommt das Wort Verantwortung eine neue Bedeutung. Man muss geplante Termine einhalten und sich aufeinander verlassen können, damit das Unterfangen gelingen kann. Auch wenn die Teammitglieder bei der Durchführung des Projekts unterschiedliche Auffassungen haben, sind sie nach der Umgestaltung des Klassenzimmers gemeinsam für das Ergebnis verantwortlich. Ihre Entscheidungen müssen sie gegenüber anderen Schülern, Eltern, Lehrern, Gästen der Schule und auch gegenüber der Wettbewerbsjury begründen können. Die Verantwortung der Schüler für den eigenen Klassenraum und seine neue Gestaltung endet nicht mit dem Wettbewerb, denn schließlich ist es ihr gemeinsames Werk!

***Ich bin stolz auf die
Ergebnisse unserer Arbeit.***

– Schülerin

Planung	Wer	Mit wem	Hilfe	Bis wann	Ergebnisse
Renovierung	Julia, Julius Mutter Agata IIe, IIIc-Team	mit dem Eltern mit der Schulleiterin	—	—	geschritten sein mit „Leitlinie“
Fotos, Präsentation, Film	Renovierungsteam- Schüler aus den Klassen IIe u. IIIc	Eltern, „Firma Wektor“ (zur Hilfe)	unsere Lehrerin (Frau Gysanin) Frau Justyńska	—	bunte Wände, Fotokarte mit Schneewindpuppen- Film.
Lernmaterialien und Lernplakate	Dominik W. IIe Michał J. IIe	—	—	—	Hier haben nen klassische malen
Fahren von Österreich und	Angelika Bińczak Zuzanna Knywicka Małgorzata Wybrzak	Kaja Struszczyk Kornelia Bryl und Klaudia Pomorska	Hilfe der Großmutter	24. Janu	von Fahren habe
	Ada Wilk	—	die Deutschlehrerin	die ganze Zeit 20. Febr. 16	

**Wspólna
odpowiedzialność
Gemeinsame
Verantwortung**

Nauka języka niemieckiego

Uczniowie wiedzą, że uczą się języków obcych po to, by kiedyś – w nieokreślonej dla nich przyszłości – wykorzystać zdobyte umiejętności. Ta przyszłość wydaje się wielu osobom tak odległą, że perspektywa wieloletniej nauki zniechęca je do podjęcia wysiłku. Zwykle musi minąć dużo czasu, zanim uda się opanować język obcy na tyle, by móc wyrażać w nim swoje potrzeby i poglądy. W projekcie „Niemiecki ma klasę” jest inaczej, nawet wtedy, gdy biorą w nim udział początkujący uczniowie.

Podejście działaniowe do nauczania języków obcych

Indywidualizacja procesu kształcenia

Podejście neurodydaktyczne

Domysł językowy w uczeniu się

Deutschlernen im Projekt

Die Schüler wissen, dass sie Fremdsprachen lernen, um später „irgendwann“ ihre Kenntnisse anwenden zu können. Diese Zukunft scheint vielen Lernenden jedoch so weit weg zu sein, dass die Perspektive jahrelangen Lernens sie entmutigt. In der Regel vergeht viel Zeit, bis man eine Fremdsprache so beherrscht, dass man seine Bedürfnisse und Meinungen darin ausdrücken kann. Beim Projekt „Deutsch hat Klasse“ ist das anders, selbst wenn daran auch Schüler teilnehmen, die erst mit dem Deutschlernen beginnen.

Handlungsorientierter Ansatz

Binnendifferenzierung

Autonomes Lernen

Neurodidaktischer Ansatz

Sprachimmersion

Dzięki fiszkom mogliśmy sami wykonać całą dokumentację towarzyszącą projektowi.

– Uczeń

Mithilfe der Vokabelkarteien konnten wir die gesamte Projektdokumentation selbst erstellen.

– Schüler

Niemiecki w akcji

Dla uczniów biorących udział w projekcie niemiecki jest zwykle drugim językiem obcym. Mimo to już od pierwszego spotkania zespołu uczniowie używają języka niemieckiego do wyrażania tego, co chcą powiedzieć. Jak w naturalnej komunikacji: punktem wyjścia jest potrzeba porozumienia się, a nie wcześniej nabyte umiejętności. Nauka słówek i struktur jest powiązana z realizacją kolejnych etapów projektu i wychodzi poza podstawowy program nauczania.

Przekonałam się, że potrafię już powiedzieć po niemiecku coś, co inni rozumieją.

– Uczennica

Mam więcej pewności siebie, kiedy mówię po niemiecku.

– Uczeń

Nabrałem odwagi do porozumiewania się po niemiecku.

– Uczeń

Deutsch in Aktion

Deutsch ist für die Projektteilnehmer meistens die zweite Fremdsprache. Trotzdem kommunizieren sie schon ab dem ersten Teamtreffen in deutscher Sprache. Der Ausgangspunkt ist, wie bei der natürlichen Verständigung, das Kommunikationsbedürfnis und nicht die vorher erworbenen Fertigkeiten. Das Erlernen von Vokabeln und grammatischen Strukturen ist mit der Durchführung der einzelnen Projektphasen eng verbunden und geht über das Curriculum hinaus.

Mir ist klar geworden, dass ich wirklich schon etwas auf Deutsch sagen kann, was andere verstehen.

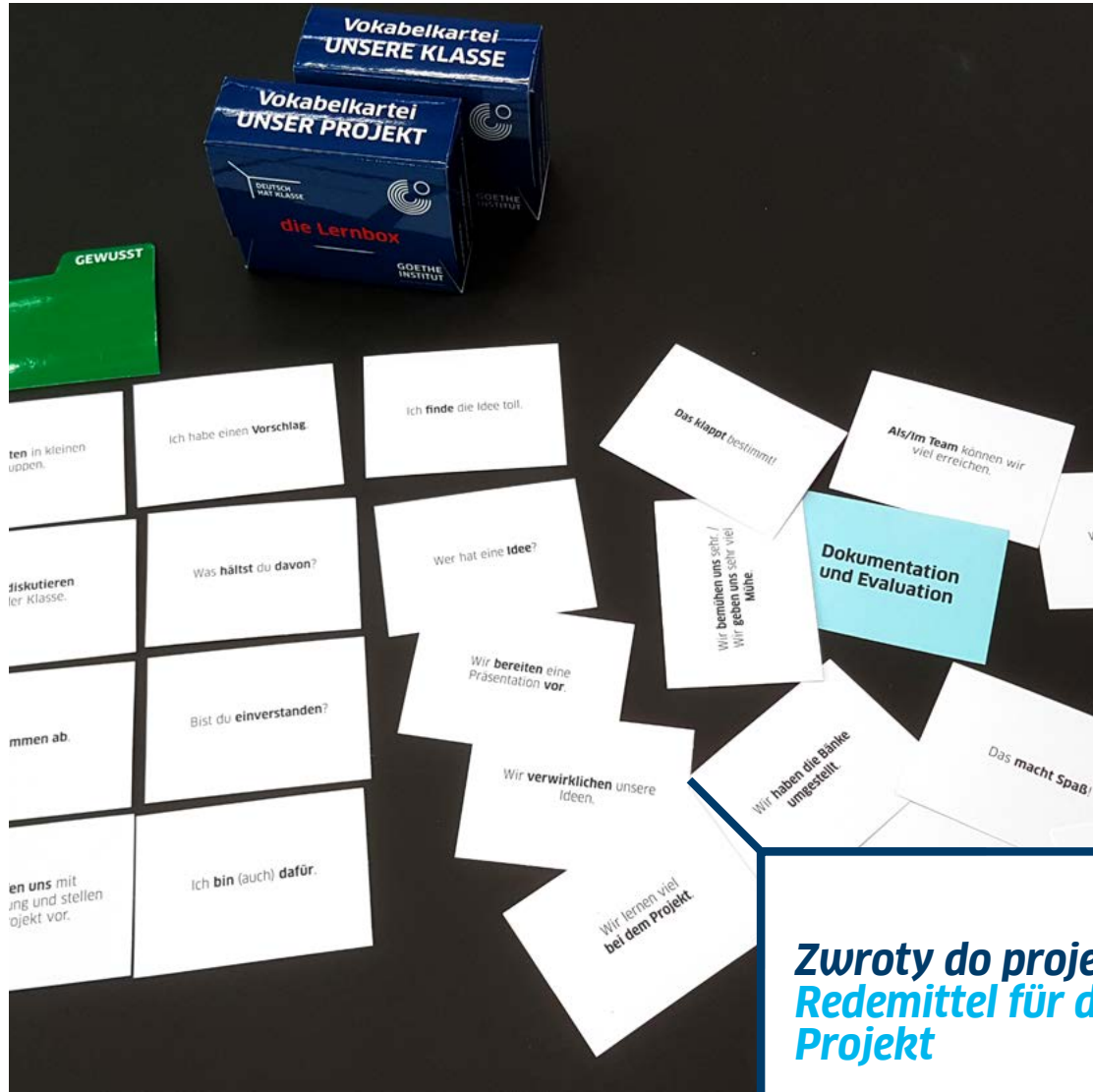
– Schülerin

Ich bin jetzt selbstbewusster, wenn ich Deutsch spreche.

– Schüler

Ich habe jetzt mehr Mut, mich auf Deutsch zu verständigen.

– Schüler

**Zwroty do projektu
Redemittel für das
Projekt**

**Dokumentacje
projektowe
Projektdokumen-
tationen**

Plakaty z poprzedniej lekcji wykorzystuję jako powtórzenie na początku kolejnej.

– Nauczycielka

Nauka z plakatami

Czy trzeba jeszcze kogokolwiek przekonywać o potrzebie wizualizacji w nauce języków obcych? Szczególną rolę w projekcie „Niemiecki ma klasę” odgrywają plakaty edukacyjne, wykonane własnoręcznie przez uczniów. Podczas prac nad plakatami uczniowie mogą tworzyć koncepcję plakatu zgodnie z własnymi upodobaniami i wypracować własny – indywidualny – sposób na zrozumienie opracowywanych tematów. Plakaty mogą bawić i uczyć, wspierać poczucie tworzenia jednego zespołu, określać reguły, zgodnie z którymi odbywa się współpraca między uczniami a nauczycielem podczas lekcji.

Każdy robi inne plakaty i dlatego są ciekawe.

– Uczennica

Lernplakate aus der letzten Unterrichtsstunde benutze ich zu Beginn der nächsten zur Wiederholung.

– Lehrerin

Deutschlernen mit Lernplakaten

Muss jemand noch von der Relevanz der Visualisierung im Fremdsprachenunterricht überzeugt werden? Eine besondere Rolle im Projekt „Deutsch hat Klasse“ spielen Lernplakate, die von den Lernenden selbst angefertigt werden. Bei der Erstellung der Plakate können die Schüler entsprechend ihren Vorlieben ihre eigenen Konzepte entwickeln und auf diese Weise eine eigene, individuelle Lernmethode entwickeln. Plakate können unterhalten und lehren, die Teambildung fördern und Regeln festhalten, nach denen die Zusammenarbeit zwischen Lernenden und Lehrenden im Unterricht erfolgt.

Jeder macht andere Lernplakate, und deswegen sind sie so interessant.

– Schülerin

**Własnoręcznie
wykonane plakaty
Selbsterstellte
Lernplakate**

Najlepiej umiem te tematy, które sama opracowywałam na plakatach.

- Uczennica

Am besten kann ich die Themen, zu denen ich selber Lernplakate gemacht habe.

- Schülerin

Na lekcji mówimy teraz po niemiecku.

Potrzebne zwroty mamy przyklejone do ławek.

– Uczennica

Im Unterricht sprechen wir jetzt Deutsch.

An unsere Tische haben wir Zettel mit häufig benutzten Wörtern und Sätzen geheftet.

– Schülerin

Nauka poprzez „zanurzenie się” w języku

Każdy chciałby uczyć się języka obcego w kraju, w którym jest on powszechnie używany. W projekcie „Niemiecki ma klasę” obowiązującą zasadą aranżacji sali lekcyjnej jest jednojęzyczność. „Niemieckojęzyczna klasa” pozwala poczuć się przez 45 minut jak w niemieckojęzycznym otoczeniu i podpowiada, jak się w nim komunikować.

Także inne materiały projektowe – takie jak fiszki – pomagają uczniom w wyborze niemieckich słów i zwrotów potrzebnych w konkretnych sytuacjach. Wielu uczniów po raz pierwszy używa języka „naprawdę”. To „zanurzenie się” w nim sprawia, że uczniowie nie tylko uczą się języka, lecz także zaczynają go przyswajać.

Nauczyłem się wielu słów, chociaż nie robiliśmy żadnych ćwiczeń na ich temat.

– Uczeń

Eintauchen in die Sprache

Jeder würde eine Fremdsprache gerne in einem Land lernen, in dem sie allgemein gebräuchlich ist. Beim Projekt „Deutsch hat Klasse“ gilt das Prinzip der einsprachigen Gestaltung der Lernumgebung. Der „deutschsprachige Klassenraum“ erlaubt es, für die Dauer des Unterrichts in eine deutschsprachige Welt einzutauchen, und stellt Hilfen bereit, die eine Verständigung in dieser Welt ermöglichen.

Auch andere Projektmaterialien, wie z. B. die Wortschatzкартеи, helfen den Schülern bei der Wahl deutscher Wörter und Wendungen, die sie in konkreten Situationen benötigen. Für viele Lernende ist es das erste Mal, dass sie die Sprache „tatsächlich“ benutzen. Dieses „Eintauchen“ in die Sprache sorgt dafür, dass die Schüler die Sprache nicht nur lernen, sondern sie auch wie selbstverständlich anwenden.

Ich habe viele neue Wörter gelernt, obwohl wir keine Übungen dazu gemacht haben.

– Schüler

**Niemieckojęzyczne
środowisko nauki
Deutschsprachige
Lernumgebung**

***W unserer Klasse ist jetzt alles auf
Deutsch und ich muss zu Hause
weniger lernen.***

- Uczennica

***In unserer Klasse ist jetzt alles auf
Deutsch und ich muss zu Hause
weniger lernen.***

- Schülerin

**Jabłka w klasie?
Smacznego!
Äpfel im Klassen-
raum? Guten
Appetit!**

***W projekcie nawet kłóciliśmy
się po niemiecku.***

- Uczennica

***Bei der Arbeit am Projekt haben
wir uns sogar auf Deutsch
gestritten.***

- Schülerin

Efekty konkursu

Choć liczba laureatów jest ściśle określona, to w konkursie „Niemiecki ma klasę” wygrywają wszyscy: uczniowie, którzy stworzyli swoje nowe klasy, nauczyciele, którzy mogą pracować w lepszych warunkach, szkoły, które wzbogaciły się o nowe pomysły kształtowania przestrzeni lekcyjnej. Te efekty są także rezultatem podróży studyjnych do Niemiec, które odbywają dyrektorzy szkół zakwalifikowanych do finału w każdej edycji konkursu.

W licznych szkołach projektem żyła cała lokalna społeczność. W wielu miejscach udało się zaangażować rodziców, miejscowych przedsiębiorców i przedstawicieli władz. W uroczystościach otwarcia nowych sal lekcyjnych brali udział prezydenci miast, wójtowie, reprezentanci lokalnych władz oświatowych. Uczniowie udowodnili, że warto ich włączać we wszystko, co ich dotyczy. Partycypacja w życiu szkoły nie jest już niezrozumiałym słowem.

Uczniowie uczestniczący w projekcie wiedzą więcej o tym, co pomaga im w nauce języka i jak można się go efektywnie uczyć. Zauważają, że potrafią się w nim w wielu sytuacjach porozumiewać – i to doświadczenie motywuje ich do dalszej nauki. Używanie języka niemieckiego w trakcie realizacji projektu pozwoliło uczniom na przezwyciężenie barier w mówieniu, a kontakt z nieznanymi dotąd strukturami ułatwił późniejsze ich opanowanie.

Bogatsze wzajemne relacje, nowe umiejętności i głębsze spojrzenie na samych siebie – to dalsze ważne rezultaty projektu.

Nie myślałam, że zmiana aranżacji klasy może tak zmienić moje lekcje.

– Nauczycielka

Zdobyłam nowe doświadczenie, jestem lepiej zorganizowana.

– Uczennica

Udział w projekcie dodał mi wiary we własne siły.

– Uczeń

Nachhaltigkeit

Obwohl die Zahl der Preisträger exakt festgelegt ist, gewinnen beim Wettbewerb „Deutsch hat Klasse“ alle: die Schüler, die einen neuen Klassenraum geschaffen haben, die Lehrer, die nun unter besseren Bedingungen arbeiten können, und die Schulen, die von den neuen Ideen für die Unterrichtsraumgestaltung profitieren. Dies alles ist auch ein Ergebnis der Studienreisen nach Deutschland, zu denen die Direktoren eingeladen werden, deren Schulen sich in der betreffenden Auflage des Wettbewerbs für das Finale qualifizieren konnten.

An vielen Schulen macht die ganze lokale Gemeinschaft mit. Vielerorts ist es gelungen, Eltern, örtliche Unternehmer und Behörden miteinzubeziehen. An den Feiern anlässlich der Eröffnung der neuen Klassenräume nehmen oftmals auch die Bürgermeister oder Vertreter der lokalen Schulbehörden teil. Die Schüler haben bewiesen, dass es sich lohnt, sie in alles einzubeziehen, was sie betrifft. Partizipation wird hier gelebt!

Im Laufe des Projekts erfahren die Schüler mehr darüber, was ihnen beim Lernen hilft und wie sie erfolgreich lernen können. Sie merken, dass sie auf Deutsch in vielen Situationen kommunizieren können, und diese neue Erfahrung motiviert sie zum Weiterlernen. Das Anwenden der Fremdsprache im Rahmen des Projekts baut Sprechhemmungen ab, und das Kennenlernen neuer Sprachstrukturen erleichtert deren spätere vertiefte Aneignung.

Engere gegenseitige Beziehungen, das Verfügen über neue Fertigkeiten und ein besseres Selbstbild sind weitere wichtige Resultate des Projekts.

Ich hätte nicht gedacht, dass die Umgestaltung des Klassenraums meinen Unterricht so verändern würde.

– Lehrerin

Ich habe neue Erfahrungen gemacht und bin jetzt besser organisiert.

– Schülerin

Die Teilnahme am Projekt hat mein Selbstvertrauen gestärkt.

– Schüler

***Jestesmy teraz
zgranym zespotem.***

- Uczennica

***Wir sind jetzt ein
eingespieltes Team.***

- Schülerin

Jest to milowy krok w historii szkoły, posunięcie się naprzód, wyjście z konwencji, pewna spontaniczność, przełamanie stereotypów. Tego potrzeba naszej szkole.

- Nauczycielka

Das ist ein Meilenstein in der Geschichte unserer Schule, ein Schritt nach vorne, ein Ausbruch aus der Konvention, eine gewisse Spontaneität, ein Durchbrechen von Stereotypen. Das braucht unsere Schule.

- Lehrerin

Nasze lekcje wyglądają teraz inaczej. Jest ciekawiej, więcej się dzieje, inaczej się uczymy.

– Uczennica

Unser Unterricht sieht jetzt anders aus. Er ist interessanter, es ist mehr los, wir lernen jetzt anders.

– Schülerin

Zrozumiałem rolę przestrzeni w kreowaniu dobrej atmosfery w szkole.

– Uczestnik podróży studyjnej

Konferencje, seminaria, podróże studyjne

Ważnym elementem projektu jest śledzenie nowych tendencji w dziedzinie tzw. architektury pedagogicznej. Służą temu regularnie organizowane konferencje, seminaria i podróże studyjne. Ich tematyka dotyczy nie tylko zagadnienia organizacji przestrzeni w szkole, lecz także partycypacji, dydaktyki języków obcych, psychologii rozwojowej i neurodydaktyki. Odbywa się to poprzez dialog prowadzony z ważnymi przedstawicielami środowisk związanych z edukacją – zarówno w Polsce, jak i w Niemczech.;

Zyskałem inspiracje pedagogiczne do budowania partycypacji w szkole.

– Uczestnik podróży studyjnej

Wyjazd zainspirował mnie, jako dyrektora, do podjęcia działań, a przede wszystkim – do refleksji.

– Uczestniczka podróży studyjnej

Mir ist klar geworden, welche Rolle die Raumgestaltung für die Schaffung einer guten Atmosphäre in der Schule spielt.

– Teilnehmer der Studienreise

Konferenzen, Seminare, Studienreisen

Ein wichtiger Bestandteil des Projekts ist die Beobachtung der neuesten Entwicklungen im Bereich der Pädagogischen Architektur. Deshalb werden regelmäßig Fachtagungen, Seminare und Studienreisen für Schulleiter organisiert. Das thematische Spektrum dieser Veranstaltungen reicht von Fragen der schulischen Lernraumgestaltung über schulische Partizipation und Fremdsprachendidaktik bis hin zu Entwicklungspsychologie und Neurodidaktik. Dabei entsteht ein Dialog mit wichtigen Akteuren der polnischen und deutschen Bildungslandschaft.

Ich habe pädagogische Anregungen für eine Verwirklichung schulischer Partizipation erhalten.

– Teilnehmer der Studienreise

Die Studienreise hat mich als Schulleiterin zum Handeln, vor allem aber zum Nachdenken angeregt.

– Teilnehmerin der Studienreise

**Konferencja „Szkoła
przestrzenią do nauki
i życia”**
**Konferenz „Schule als
Raum zum Lernen und
Leben”**

**Podróż studyjna
do Monachium**
**Studienreise nach
München**

Wyróżnienie

Projekt „Niemiecki ma klasę” otrzymał w 2016 roku European Language Label.

European Language Label (Europejski znak innowacyjności w dziedzinie nauczania i uczenia się języków obcych) to europejski certyfikat jakości w edukacji językowej. Jest on wyróżnieniem za innowacyjne techniki kształcenia i promuje osiągnięcia metodyczne oraz dydaktyczne. Konkurs został powołany do życia z inicjatywy Komisji Europejskiej. W Polsce konkurs ELL prowadzony jest przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji – Narodową Agencję Programu Erasmus+ oraz Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Auszeichnung

Das Projekt „Deutsch hat Klasse“ wurde 2016 mit dem Europäischen Sprachensiegel (European Language Label) ausgezeichnet.

Das Europäische Sprachensiegel wird jährlich an herausragende Projekte und Initiativen aus dem Bereich des Lehrens und Lernens von Fremdsprachen in Europa verliehen. Der Wettbewerb wurde von der Europäischen Kommission ins Leben gerufen. Die Vergabe des Europäischen Sprachensiegels erfolgt in Polen durch die Stiftung für die Entwicklung des Bildungssystems (FRSE) – Nationale Agentur für das Programm Erasmus+ und das Ministerium für Nationale Bildung (MEN).

Liczby i fakty

4502 uczestników projektu
Projektteilnehmer

245 zespołów
Teams

40 seminariów i warsztatów
Seminare und Workshops

dla 718 uczestników
mit 718 Teilnehmern

3 konferencje
Konferenzen

235 uczestników
Teilnehmer

Zahlen und Fakten

2 podróże studyjne dla dyrektorów szkół
Studienreisen für Schulleiter

34 informacje w mediach o projekcie
Medienbeiträge über das Projekt

1120 uczestników gry dydaktycznej
Teilnehmer am Planspiel

z 56 szkół
aus 56 Schulen

23 odwiedzone szkoły w ramach konkursu
besuchte Schulen im Rahmen
des Wettbewerbs

ponad 8000 przejechanych kilometrów
über 8000 zurückgelegte Kilometer

European Language Label

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

Partner projektu / Projektpartner

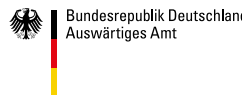
Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE), Warszawa
Zentrum für Bildungsentwicklung (ORE), Warschau

MINISTER
EDUKACJI
NARODOWEJ

Patronat honorowy / Schirmherrschaft

Minister Edukacji Narodowej
Ministerin für Nationale Bildung der Republik Polen

Bundesrepublik Deutschland
Auswärtiges Amt

Partner wspierający / Förderer

Ministerstwo Spraw Zagranicznych Niemiec
Auswärtiges Amt

Fotografie/Bildnachweise

Adam Burakowski: s. 78, 80

Justyna Ciecharowska: s. 86

leniva^o: s. 34

Sylwia Michalik: s. 18-19, 60

Krzysztof Pacholak: s. 81

Andrzej Pomianowski: s. 14, 15, 24-25, 30, 38-39, 44-45, 50, 51, 54, 55, 64, 66, 70-71, 79

Robert Wróblewski: s. 3, 12-13, 32-33, 74

Anna Wręga: s. 20, 58-59

Pozostałe zdjęcia pochodzą z archiwum projektu.

Alle weiteren Bilder stammen aus dem Projektarchiv.

Wydawca dołożył wszelkich starań, by dotrzeć do wszystkich właścicieli i dysponentów praw autorskich do zdjęć i tekstów zamieszczonych w tej broszurze.

Urheberschaften und Bildrechte wurden durch den Herausgeber nach bestem Wissen und Gewissen geklärt.

Źródła cytatów: rozmowy przeprowadzone z uczestnikami konkursu podczas wizyt w szkołach, ewaluacje projektu w latach 2015 i 2016.

Quellen der verwendeten Zitate: Gespräche mit Projektteilnehmern, Zwischenevaluationen des Projekts in den Jahren 2015 und 2016.

Im Sinne einer besseren Lesbarkeit werden in der vorliegenden Broschüre geschlechtsspezifische Doppelformen vermieden. Das maskuline Genus steht für männliche und weibliche Personen.

Warszawa, marzec 2017 / Warschau, März 2017

**Zespół projektu
„Niemiecki ma klasę”:
Das Team des Projekts
„Deutsch hat Klasse”:
Monika Łagowska,
Ewa Dorota Ostaszewska,
Andrzej Pomianowski**

Impressum

Wydawca / Herausgeber

Goethe-Institut
ul. Chmielna 13A
00-021 Warszawa
www.goethe.de/polska
www.goethe.de/polska/nmk

Dyrekcja Działu Językowego / Leitung der Spracharbeit

Ulrike Würz

Koordinacja projektu / Projektleitung

Ewa Dorota Ostaszewska

Współpraca / Projektmitarbeiter

Monika Łagowska
Andrzej Pomianowski

Opieka naukowa / Wissenschaftliche Begleitung

Prof. UW dr hab. Przemysław Gębal
(Uniwersytet Warszawski / Universität Warschau)

Redakcja / Redaktion

Maciej Skowera
dr Andrea Huterer

Realizacja / Gestaltung und Realisierung

leniva°

Druk / Druck

Enaf

© Goethe-Institut 2017

goethe.de/polska/nmk